

(1994) “हय गतौ” (I-भ्वादिः....सक. सेट्. पर.)

‘भक्तिशब्दयोः इत्येके’ इति धातुकाव्यव्याख्या (1-66) । हयति=विशेषण त्वरया गच्छतीति हयः=अश्वः । पचाद्यच् । गौरादित्वात् (4-1-4) डीषि हयी बडवा । किपि-वलिलोपे तुकि हत् । सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिकक्रातृत्वत् (263) बोध्यानि ।

(1995) “हर्य गतिकान्त्योः” (I-भ्वादिः-514. सक. सेट्. पर.)

हर्या-स्त्रियामकारप्रत्ययः । हर्यतः-यज्ञः । औणादिके (द. उ. 6-14) ऽतच्प्रत्यये सिद्धम् । सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिकार्हतृत्वत् (385) बोध्यानि ।

(1996) “हल विलेखने” (I-भ्वादिः-837.सक. सेट्. पर.) ज्वलादिः ।

विलेखन्=कर्षणम् । हालः-ज्वलित्यादित्वात् कर्तरि णप्रत्ययः । सम्यक् लिखन् यस्स उच्यते । संज्ञायां घप्रत्यये हलः=सीरः । हालिकः- हलं वहति यः सः । हलिः-औणादिक इन्प्रत्यये सिद्धम् । हलानां समूहः-हल्या । सर्वाणीतराणि रूपाणि भौवादिकचलृत्वत् (510) बोध्यानि ।

(1997) “हसे हसने” (I-भ्वादिः-721. अक. सेट्. पर.)

व्यतिहसन्-न्ती, ²हसः-हासः, प्रहासः, ³व्यावहासी, ⁴हस्तः, हस्तः, इति विशेष-रूपाणि । सामान्यरूपाणि सर्वाणि कृत् (141) धातुवत् बोध्यानि ।

(1998) “ओ हाक् त्यागे” (III. जुहोत्यादिः-1090. सक. अनि. पर.)

‘गतौ त्यागे यथासंख्यं जिहीते च जहाति च ।’ (श्रौ. 11.) इति देवः ।

1. ‘प्रतिषेधे हसादीनामुपसंख्यानम्’ (वा. 1-3-15) इति कर्मव्यतीहारत्वप्रयुक्ता-त्मनेपदनिषेधात् परस्मैपदं शता ।

2. अनुपसृष्टादस्मात् पक्षे ‘स्वनहसोर्वा’ (3-3-62) इति अप् । पक्षे हासः । सोपसृष्टात् तु ‘प्रहासः’ इति ।

3. ‘कर्मव्यतिहारे णच् स्त्रियाम्’ (3-3-43) इति णच् स्त्रियाम् । ‘णचस्त्रियाम्’ (5-4-14) इति अच् । डीप् । व्यावहासी=परस्परं हास इत्यर्थः । स्त्रीत्वं स्वाभाव्यात् ।

4. ‘हसिमृ—’ (द. उ. 6-7) इत्यादिना तन्प्रत्ययः । ‘तिनुत्र—’ (7-2-9) इति इनिषेधः । हस्तः= करः, एतन्नामको नक्षत्रविशेषो वा ।